Sprawozdanie stenograficzne

z rozpraw

galicyjskiego Sejmu krajowego.

4. posiedzenie 7. sesyi III. peryodu Sejmu galicyjskiego

z dnia 13. marca 1876.

Treść: Oświadczenie Marszałka co do przyjęcia protokołu z 2go i 3go posiedzenia. — Udzielenie urlopów posłom: Szaszkiewiczowi, Rydzowskiemu, Jaworskiemu Pawłowi, Rylskiemu, Kulczyckiemu i Krzeczunowiczowi Kornelemu. — Wniosek p. Stępka i tow. o uchwalenie rezolucyi i ustawy przeciwko pijaństwu. — Petycye. — Przemówienia p. hr. Koziebrodzkiego, członka Sejmu Dra Zolla i p. Chrzanowskiego w sprawie wniesionych petycyi. — Przemówienie p. Badeniego Józefa prostujące omyłkę w podpisach na wniosku p. Gniewosza w sprawie drogowej. — Pierwsze czytanie wniosku p. Sawczyńskiego o zmianę ustawy szkolnéj z 2. maja 1873. co do wynagradzania nauczycieli religii w szkołach wydziałowych i pospolitych. — Przemówienie wnioskodawcy. — Oświadczenie Marszałka co do odroczenia 2go punktu porządku dziennego. — Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w sprawie utrzymania i nadal krajowego biòra statystycznego. — Uchwała, aby o sprawozdaniach Wydziału krajowego w kwestyach administracyjnych mniejszéj wagi referowano w Izbie wprost bez odsyłania do komisyi. — Uchwała, co do przyzwolenia na pobór wyższych dodatków gminnych 25 gminom. — Przyjęcie téj uchwały w trzeciém czytaniu. — Odpowiedź zastępcy komisarza rządowego na interpelacyą p. Kocyłowskiego i tow. w sprawie ściągania kosztów szpitalnych od popisowych, trzymanych w obserwacyi lekarskiéj. — Sprawdzenie wyboru posłów: Popiela Pawła i Jaworskiego Walentego. — Pismo c. k. Namiestnictwa z przedłożeniem projektu do ustawy o ochronie własności polowéj. — Wniosek p. Abrahamowicza i tow. o wydanie ustawy o ochronie lasów. — Uwiadomienie o ukonstytuowaniu się komisyi drogowéj.

Początek posiedzenia o godz. $11^1/_2$ przed południem.

Posłów obecnych 103.

Przewodniczący: J. W. Włodzimierz hr. Dzieduszycki, Marszałek krajowy.

Sekretarze: pp. Abrahamowicz, Badeni Józef, Jasiński Józef, ks. Zakliński.

Ze strony Rządu: Zastępca komisarza rządowego Herman Löbl, radca c. k. Namiestnictwa.

Hr. Marszałek. Ponieważ jest dostateczna liczba pp. Posłów zebrana, otwieram posiedzenie.

Przeciw protokołom drugiego i trzeciego posiedzenia nie wniesiono żadnych zarzutów, należy je przeto uważać jako przyjęte.

P. Szaszkiewiczowi udzieliłem urlopu 7dniowego, o czém mam zaszczyt uwiadomić wysoką Izbę.

P. Rydzowski prosi o urlop do 27 marca. Kto jest za udzieleniem urlopu, raczy rękę podnieść (większość). Urlop udzielony. Są jeszcze inne podania o urlopy.

Sekretarz p. Abrahamowicz (czyta):

Wysoki Sejmie!

Ponieważ na 14 b. m. zwołaném jest posiedzenie podkomisyi krajowéj, szacunkowéj w Tarnopolu, które do 14 dni potrwa, a będąc członkiem téj komisyi, upraszam wysokiego Sejmu, aby mi na 14 dni urlopu udzielić raczył.

Lwów dnia 13 marca 1876.

Eustachy Rylski.

Hr. Marszałek. Kto jest za udzieleniem tego urlopu, raczy rękę podnieść (większość). Jest udzielony.

Sekretarz ks. Zakliński (czyta):

Świtlijszyj Grafe, Hospodyne Marszałku!

Poneże ja w skutek mojej słabosty na stolko ne pry zdorowiu, abym bez opasnostny mohł udatysia w predstojaczuju dorohu, protoje ja na teper, dokol toje ne pokripytsia, ne jeśm w pryjatnym położeniu uczastwowaty w naradach wysokoho Sejmu, szczo ośmilaju sia do łaskawoj widomosty podaty.

Świtlijszoho Hospodyna Grafa Marszałka
nyżajszyj słuha
Paweł Jaworskij
posoł na powit Lubaczów-Ciszanowskij.

Basznia, dnia 8 marta 1876.

Hr. Marszałek. Ponieważ nieobecność słabością usprawiedliwiona, więc przyjmuje się do wiadomości. P. ks. Kulczycki usprawiedliwia się, że jest słabym, to także podaję do wiadomości wysokiéj Izby.

Sekretarz p. Abrahamowicz (czyta):

Jaśnie Wielmożny Marszałku!

Z powodu cierpień reumatycznych nie mogę jeszcze brać udziału w sprawach sejmowych i proszę o udzielenie mi urlopu 8dniowego.

Racz J. Wny Marszałku przyjąć wyraz wysokiego poważania, z którém zostaję Twoim uniżonym sługą.

Kornel Krzeczunowicz.

Lwów dnia 13 marca 1876.

Hr. Marszałek. Udzieliłem mu urlopu i zawiadamiam o tém wysoką Izbę. Pan Sekretarz zechce odczytać wniosek złożony do laski marszałkowskiéj.

Sekretarz p. Abrahamowicz (czyta):

Wniosek

Wysoki Sejm raczy uchwalić

Załączoną pod A./B, ustawę i rezolucyą przeciw pijaństwu.

ks. Wojciech Stępek
wnioskodawca.

Szumańczowski, Michalski, Chrapek, Drozd, Lisiewicz, J. Badeni, Paweł Popiel, Włodek, Kobylarz, Laskosz, Kuzara, Szott, Wiśniowski, Iwaniszów, Bodnar, Sawczyński, Szurlej, Spławiński, Piotr Garbaczyński, Walenty Jaworski, Zenon Krzeczunowicz, Antoni Siwiec, Dr. Krzyżanowski, M. Rey, Tetmajer, Waygart, Zakliński, Halka, Korzyński, J. Jasiński, L. Król, Kocko, A. Pietruszewicz, Romer, Teod. Biłous, Jędrzejewski, Antoniewicz, Majer.

Ustawa

przeciw pijaństwu dla królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiém Księstwem Krakowskiém.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiém Księstwem Krakowskiém postanawiam, co następuje.

P. ks. Stępek. Proszę o głos.

Hr. Marszałek. P. Stępek ma głos.

P. ks. Stępek. Proszę uwolnić p. sekretarza od czytania saméj ustawy, albowiem znaną jest ona z przeszłego roku.

Hr. Marszałek. Nie będziemy jéj czytali. Wniosek ten będzie traktowany podług regulaminu. Następuje spis petycyi.

Sekretarz p. Abrahamowicz (czyta)

Dalszy ciąg petycyi

po dzień 12. marca 1876. do Sejmu krajowego wniesionych.

6. Gminy i obszary dworskie Wiszniowa, Jarowa, Kalembina, Niewodna, Szufnarowa, Korzuchów ze starostwa ropczyckiego, zaś Kozłówek ze starostwa rzeszowskiego przez p. Pilińskiego o przyłączenie ich do starostwa w Jaśle.

7. Zakład św. Józefa dla osieroconych chłopców w Krakowie przez p. Weigla o subwencyą roczną w kwocie 1.000 złr.

8. Dwunastu ubogich z gminy Kowalówki przez p. Krzyżanowskiego o zwrot zapłaconéj kary w kwocie 12 złr. za nieposyłanie dzieci do szkoły.

9. Wydział powiat. skałacki przez p. Koziebrodzkiego o budowę drogi kopeczyniecko-smykowieckiéj a przedewszystkiém o rekonstrukcyą zbudowanéj już drogi od Smykowiec do Grzymałowa.

10. Zgromadzenie pp. Kanoniczek św. Ducha de Sasia przy kościele św. Tomasza w Krakowie przez p. Dunajewskiego o zapomogę na utrzymanie szkoły.

11. Zarański Stanisław przez członka Sejmu dra Zolla o subwencyą lub pożyczkę 1.200 złr. na wydanie dzieła: „Rys dziejów narodu polskiego“ dla szkół średnich.

12. Nauczyciele szkół pospolitych w gminach Podgórze, Zwierzyniec, Łobzów, Krowodrza, i Wola justowska przez członka Sejmu dra Zolla o sprawiedliwszy wymiar płac stałych.

13. Wydział powiat. rawski przez p. Czaykowskiego o subwencyą 5.500 złr. na budowę drogi powiatowéj Michałówka-Uhnów.

14. Dwernicki Wincenty, właściciel dóbr Temeszowa, przez p. Gniewosza o subwencyą 1.362 złr. na rekonstrukcyą drogi powiatowéj przez terytoryum Temeszowa prowadzącéj.

15. Blackertowa Joanna, wdowa po profesorze gimnazyalnym, przez p. Hausnera o zapomogę.

16. Towarzystwo lekarzy galicyjskich we Lwowie przez p. Hausnera w sprawie wydania ustawy budowniczéj dla miast i miasteczek.

17. Zakład Sióstr Miłosierdzia w Bursztynie przez p. Krzeczunowicza Zenona o subwencyą na rok 1877.

P. Koziebrodzki. Proszę o głos do petycyi l. 9.

Hr. Marszałek. P. Koziebrodzki ma głos.

P. Koziebrodzki. Wnoszę, aby petycya rady pow. skałackiéj co do rekonstrukcyi drogi smykowiecko-kopeczynieckiéj odesłaną była do komisyi budżetowéj, albowiem tu nie idzie o nową drogę, tylko o wyznaczenie funduszów.

Hr. Marszałek. Kto jest za tym wnioskiem, raczy rękę podnieść (większość). Jest przyjęty.

Członek Sejmu dr. Zoll. Proszę o głos do petycyi l. 12.

Hr. Marszałek. Członek Sejmu dr. Zoll ma głos.

Członek Sejmu dr. Zoll. Pomiędzy odczytanemi petycyami znajduje się petycya nauczycieli gmin znajdujących się w pobliżu Krakowa o podwyższenie płac. Ponieważ petycya ta w najściślejszym zostaje związku z ustawami z r. 1873 i 1875, regulującemi stosunki prawne nauczycieli, które to ustawy, nim jeszcze przyszły do skutku, traktowane były w komisyi edukacyjnéj, wnoszę, aby i ta petycya była odesłaną do komisyi edukacyjnéj.

Hr. Marszałek. Kto jest za odesłaniem téj petycyi do komisyi edukacyjnéj, raczy rękę podnieść. (większość). Jest przyjęte.

Członek Sejmu dr. Zoll. Proszę o głos do petycyi l. 11.

Hr. Marszałek. Członek Sejmu dr. Zoll ma głos.

Członek Sejmu dr. Zoll. Taki sam wniosek chciałem uczynić względem petycyi p. Zarańskiego, który prosi o subwencyą celem wydania książki p. t. „Rys dziejów narodu polskiego“ dla szkół średnich, dlatego ponieważ tu się rozchodzi o to, czy rzeczywiście ta książka tak ze względu na stanowisko autora jako też i ze względu na jéj znaczenie dydaktyczne, zasługuje na uwzględnienie, aby wydanie było subwencyonowane. Zdaje mi się, że komisya edukacyjna jest tu najkompetentniejszą, i z téj przyczyny proszę, aby i ta petycya odesłaną była do komisyi edukacyjnéj.

P. Chrzanowski. Proszę o głos.

Hr. Marszałek. P. Chrzanowski ma głos.

P. Chrzanowski. Nie mam nic przeciw wnioskowi członka Sejmu dra Zolla, lecz chciałbym, aby to stało się w porozumieniu z komisyą budżetową, pragnąłbym, żeby wszystkie sprawy tyczące się zasiłków z funduszu krajowego były przekazywane także komisyi budżetowéj. Celem téj komisyi jest rozdzielać dochody funduszu krajowego na wszystkie wydatki a więc i na ten wydatek. Wnoszę więc, aby tak jak dotąd bywało, komisya edukacyjna traktowała takie sprawy w porozumieniu z komisyą budżetową.

Członek Sejmu dr. Zoll. Przyłączam się do wniosku p. Chrzanowskiego.

Hr. Marszałek. Jest wniosek, aby petecyą p. Zarańskiego odesłać do komisyi edukacyjnéj, która ma ją załatwić w porozumieniu z komisyą budżetową. Kto się z tym wnioskiem zgadza, raczy rękę podnieść (większość). Wniosek przyjęty.

Sekretarz P. Badeni Józef. Proszę o głos.

Hr. Marszałek. P. Badeni ma głos.

P. Badeni. Mam sobie za obowiązek zawiadomić wys. Izbę, że we wniosku p. Gniewosza zaszła omyłka druku. Znajduje się tam podpis p. Konopki, który tego wniosku nie podpisał. Inny podpis bardzo nieczytelny wzięto za p. Konopkę. Jest to podpis p. Kocki.

Hr. Marszałek. Przystąpimy do porządku dziennego. Na pierwszém miejscu jest pierwsze czytanie wniosku p. Sawczyńskiego o zmianę ustawy szkolnéj z d. 3. maja 1873. co do wynagrodzenia nauczycieli religii w szkołach wydziałowych i ludowych pospolitych.

Ob. Al. XIII.

P. Sawczyński. Proszę o głos.

Hr. Marszałek. p. Sawczyński ma głos.

P. Sawczyński. Wniosek, o który się rozchodzi nie po pierwszy raz zjawia się w téj wysokiéj Izbie. Już na posiedzeniu 8mém z zeszłorocznéj sesyi sejmowéj poseł ks. Chełmecki wniósł był także propozycyą uregulowania kwestyi wynagrodzenia za udzielanie nauki religii.

Powód tak do wniosku ks. Chełmeckiego, jak i do wniosku, który ja miałem zaszczyt przedłożyć wysokiéj Izbie, zawiera się w ustawie szkolnéj, dziś obowiązującéj w kraju. Ustawa z roku 1873, która starała się tę sprawę unormować, w §. 14. orzekła, iż każda szkoła ludowa w któréj nauka religii wymaga 17 godzin tygodniowo, będzie miała osobnego katechetę, a Rada szkolna krajowa wyznaczy mu stosownie do zajęć jego wynagrodzenie roczne.

Po téj ustawie już przed rokiem wydał Jego Excelencya p. Minister oświecenia plan szkolny, obowiązujący i w kraju naszym a więc był to plan, który wyszedł po naszéj ustawie. W planie tym liczba godzin, przeznaczona dla nauki religii nie, dochodziła do liczby 17 godzin. Kiedy wysoki Sejm uchwalił tę ustawę w mowie będącą i jéj §. 14, wtedy przypuszczać było można, iż ze względu na to, że w szkołach ludowych 4 klasowych dawniejszych na naukę religii było przeznaczonych 11 godzin wykładowych, w szkołach wydziałowych 8 klasowych ta liczba godzin przynajmniéj 15 wyniesie, a oprócz tego nauki świąteczne i niedzielne, które zazwyczaj liczą się za 2 godziny zwykłéj nauki wynosiłaby 17 godzin. Tymczasem według tych planów, które dziś obowiązują, liczba ta znacznie została zredukowaną, ponieważ wynosi w szkołach 8 klasowych tylko godzin 11.

Paragraf ten więc stał się bezprzedmiotowym; ponieważ władze administracyjne nigdy nie były w tém położeniu, ażeby mogły wynagradzać katechetów za udzielanie nauki religii, nawet w szkołach wydziałowych, albowiem ustawa orzekła, że nauka ta ma wypełniać 17 godzin w szkołach wydziałowych, tymczasem ona dziś tylko 11 godzin wynosi. Udzielanie nauki religii w szkołach tak wydziałowych 8klasowych jak i w szkołach pospolitych o 4 lub więcéj klasach nie da się załatwić zwykłym sposobem przez miejscowych duszpasterzy, a to z tego powodu, że zazwyczaj w miastach, szczególniej większych nie jedna ale po kilka szkół się znajduje. Przytoczę tutaj za przykład Stanisławów, gdzie znajduje się szkoła męska wydziałowa, szkoła męska pospolita, szkoła dziewcząt — a oprócz tego prywatne zakłady i dwa szpitale: jeden cywilny, a drugi wojskowy. Duchowieństwo miejscowe ma więc tyle do czynienia, iż nauki religii w tych szkołach udzielać nie może. Zresztą szkoły wydziałowe, aczkolwiek są ludowemi, stanowią już rodzaj zakładów wyższych, chodzi więc tam o systematyczne udzielanie nauki i pełnienie regularniejsze obowiązków.

Jeżeli zaś zdaną jest nauka religii na miejscowych duszpasterzy, którzy mają się zajmować głównie właściwém duszpasterstwem, tam zachodzi bardzo często ten wypadek, że właśnie duszpasterz, który będzie miał udzielać nauki religii, w szkole zajęty będzie spełnianiem innych obowiązków, zaniedbywać musi naukę religii. Nie sądzę zaś, ażeby było przekonaniem wysokiego Zgromadzenia, iż udzielanie nauki religii jest rzeczą obojętną, i ażeby nią tylko lada jako i przy sposobności się zajmowano i udzielano.

Zresztą motywa szczegółowe, wyjaśniące rzecz bliżéj, wyłożył był już pod tym względem właściwy wnioskodawca ks. Chełmecki. Ja mogę się tylko do niego odnieść, a znajdują się one w stenograficzném sprawozdaniu nr. 8 z 28. kwietnia 1875. Tam to wszystko, cokolwiek da się przytoczyć za ważnością

przedmiotu, jest szczegółowo wypowiedziane. Ja dziś poprzestanę tylko na podniesieniu, iż ustawa nasza obowiązująca a w szczególności jéj §. 14, którego treść dziś, że tak powiém, wisi na powietrzu, i do żadnego zastosowania praktycznego nie prowadzi, potrzebuje zastąpienia innym paragrafem. Proszę zatém wysoką Izbę o odesłanie tego wniosku do komisyi edukacyjnéj, ażeby się nad nim zastanowiła, i sprawę zdała.

Hr. Marszałek. Jest wniosek o odesłanie tego przedmiotu do komisyi edukacyjnéj. Kto jest za tém, raczy rękę podnieść (większość). Wniosek przyjęty.

Hr. Marszałek. Z porządku dziennego następuje pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w sprawie utrzymania i nadal krajowego bióra statystycznego. Sprawozdawcą jest p. Czaykowski. Uwiadamiam wysoką Izbę, iż z powodu nieobecności sprawozdawcy p. Badeniego Władysława drugi ustęp dzisiejszego porządku dziennego odkładam na następujące posiedzenie. P. Czaykowski ma głos.

Ob. Al. XIV. P. Czaykowski (z trybuny czyta):

Głosy: Prosimy uwolnić p. sprawozdawcę od czytania!)

Hr. Marszałek. Jest wniosek o uwolnienie p. sprawozdawcy od czytania sprawozdania. Kto się z tym wnioskiem zgadza, zechce rękę podnieść (wszyscy). Wniosek przyjęty.

P. Czaykowski. Wnoszę, aby to sprawozdanie odesłane było do komisyi budżetowéj.

Hr. Marszałek. Jest wniosek, aby sprawozdanie Wydziału krajowego w sprawie utrzymania i nadal bióra statystycznego krajowego, odesłane było do komisyi budżetowéj. Kto się z tym wnioskiem zgadza, zechce rękę podnieść (większość). Wniosek ten jest przyjęty.

Z porządku dziennego następuje pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o przyzwolenie na pobór wyższych dodatków gminnych 25 gminom. Sprawozdawcą jest poseł Czaykowski. P. Czaykowski ma głos.

P. Czaykowski. Co do formalnego traktowania tego rodzaju spraw wnoszę, aby tak jak w poprzednich kadencyach sprawy czysto administracyjne i to mniejszéj doniosłości, o których Wydział krajowy zdaje sprawę wysokiéj Izbie jako to: przyzwolenie na dodatki do podatków, przyzwolenie na pobór myta i t. p. — były traktowane w ten sposób, iżby bez drukowania wprost przyszły do drugiego czytania.

P. Golejewski. Proszę o głos.

Hr. Marszałek. Jest wniosek, aby Wydział krajowy był uważany w téj sprawie jako komisya, i żeby sprawozdanie téj komisyi bez drukowania było wprost przedłożone wysokiéj Izbie pod uchwałę P. Golejewski ma głos.

P. hr. Golejewski. Chciałem powiedzieć myśl, którą właśnie teraz hr. Marszałek wypowiedział.

Hr. Marszalek. Więc kto jest za tym wnioskiem, zechce rękę podnieść (większość). Wniosek ten jest przyjęty.

Sprawozdawca p. Czaykowski (czyta): Ob. Al. XV.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie próśb gmin o zezwolenie na pobór wyższych dodatków do podatków bezpośrednich na pokrycie potrzeb gminnych.

Wysoki Sejmie!

Wydziały powiatowe w Bóbrce, Trembowli, Kołomyi, Sokalu, Jaworowie, Buczaczu, Horodence, Tarnowie, Drohobyczu i Białéj przedłożyły stosownie do postanowień §. 80. Ust. gm. i noweli z dnia 17. czerwca 1874. prośby kilkunastu gmin o zezwolenie na pobór wyższych dodatków do podatków na pokrycie potrzeb gminnych.

Załączony wykaz zawiera zestawienie tych wszystkich gmin, które potrzebują wyższych dodatków na pokrycie wydatków gminnych, jakotéż te wszystkie daty statystyczne, które wpływ mają na ocenienie przedmiotu.

Dodatki do podatków bezpośrednich, o które gminy upraszają, nie są stosunkowo wygórowane.

Wyjątek w téj mierze stanowi gmina Kozy powiatu bialskiego, która potrzebuje 232% dodatków do podatków bezpośrednich. Ale wysokość tego dodatku do podatku jest zupełnie usprawiedliwioną, gmina bowiem buduje szkołę, któréj koszta według przedłożonych planów i kosztorysów wynosić mają 9918 zł. 81 ct. a. w.

Zważywszy te okoliczności;

zważywszy nadto, że przedłożone budżety gminne zawierają tylko wydatki niezbędnie potrzeb-

ne w gospodarstwie gminném i ściśle do rzeczywistéj potrzeby obliczone;

zważywszy wkońcu, że reprezentacye powiatowe popierają prośby gmin po poprzedniém sprawdzeniu budżetów;

Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy przychylić się do prośby gmin i przyjąć załączony projekt do uchwały.

Hr. Marszałek. Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Przystępujemy wprost do drugiego czytania.

Sprawozdawca p. Czaykowski (czyta):

Uchwała.

Na pokrycie wydatków gminnych pozwala się na pobór dodatku do wszystkich podatków bezpośrednich (bez nadzwyczajnego dodatku) następującym gminom:

Gminie Czeremchów, powiatu bobreckiego, w latach 1876 i 1877 w wysokości pięćdziesiąt i sześć (56)%

Hr. Marszałek. Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt) Gdy nikt głosu nie żąda rozprawa zamknięta. Kto się z tym wnioskiem zgadza, raczy rękę podnieść (większość). Wniosek jest przyjęty.

Sprawozdawca p. Czaykowski (czyta):

Gminie Podliski, powiatu bobreckiego w latach 1876 i 1877 w wysokości pięćdziesiąt i pięć (55)%

Hr. Marszałek. Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto jest za przyjęciem tego wniosku, raczy rękę podnieść (większość). Przyjęty.

Sprawozdawca p. Czaykowski (czyta):

Gminie Wołowe, powiatu bobreckiego, w latach 1876 i 1877 w wysokości pięćdziesiąt i cztery (54)%.

Hr. Marszałek, Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto jest za przyjęciem tego wniosku, raczy rękę podnieść (większość). Przyjęty.

Sprawozdawca p. Czaykowski (czyta):

Gminie Podgórzany, powiatu trembowelskiego, w latach 1876 i 1877 w wysokości dziewięćdziesiąt (90)%

Hr. Marszałek. Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto jest za przyjęciem tego wniosku, raczy rękę podnieść (większość). Przyjęty.

Sprawozdawca p. Czaykowski (czyta):

Gminie Berezów niżny, powiatu kołomyjskiego na rok 1876 w wysokości pięćdziesiąt i cztery (54)%

Hr. Marszałek. Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto jest za przyjęciem tego wniosku, raczy rękę podnieść (większość). Przyjęty.

Sprawozdawca p. Czaykowski (czyta):

Gminie Dobrowódka, powiatu kołomyjskiego na rok 1876 w wysokości sześdziesiąt (60)%.

Hr. Marszałek. Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto jest za przyjęciem tego wniosku, raczy rękę podnieść (większość). Przyjęty.

Sprawozdawca p. Czaykowski (czyta):

Gminie Młodiatyn, powiatu kołomyjskiego na rok 1876 w wysokości sześćdziesiąt i jeden (61)%

Hr. Marszałek. Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto jest za przyjęciem tego wniosku, raczy rękę podnieść (większość). Przyjęty.

Sprawozdawca p. Czaykowski (czyta):

Gminie Moszków, powiatu sokalskiego w wysokości pięćdziesiąt i siedm (57)%.

Hr. Marszałek. Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto się zgadza z tym wnioskiem, raczy rękę podnieść (większość). Wniosek pryjęty.

Sprawozdawca p. Czaykowski (czyta):

Gminie Budomierz, powiatu jaworowskiego, na rok 1876 w wysokości ośmdziesiąt i pięć (85)%.

Hr. Marszałek. Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto jest za przyjęciem tego wniosku, raczy rękę podnieść (większość). Przyjęty.

Sprawozdawca p. Czaykowski (czyta):

Gminie Folwarki, powiatu buczackiego, na rok 1876, w wysokości pięćdziesiąt i dziewięć (59)%.

Hr. Marszałek. Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto jest za przyjęciem tego wniosku, raczy rękę podnieść (większość). Przyjęty.

Sprawozdawca p. Czaykowski (czyta):

Gminie Wierzbowiec, powiatu horodeńskiego na rok 1876. w wysokości sześćdziesiąt i siedm (67)%.

Hr. Marszałek. Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto jest za przyjęciem tego wniosku, raczy rękę podnieść (większość). Przyjęty.

Sprawozdawca p. Czaykowski (czyta):

Gminie Daleszowa, powiatu horodeńskiego na rok 1876. w wysokości sześćdziesiąt i dziewięć (69)%.

Hr. Marszałek. Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto jest za przyjęciem tego wniosku, raczy rekę podnieść (większość). Przyjęty.

Sprawozdawca p. Czaykowski (czyta):

Gminie Olejów-Korniów, powiatu horodeńskiego na rok 1876. w wysokości sześćdziesiąt i sześć (66)%.

Hr. Marszałek. Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto jest za przyjęciem tego wniosku, raczy rękę podnieść (większość.) Przyjęty.

Sprawozdawca p. Czaykowski (czyta):

Gminie Chyszów, powiatu tarnowskiego na rok 1876 w wysokości siedmdziesiąt i pięć (75)%.

Hr. Marszałek. Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto się zgadza z tym wnioskiem, raczy rękę podnieść (większość). Przyjęty).

Sprawozdawca p. Czaykowski (czyta:

Gminie Kielanowice, powiatu tarnowskiego na rok 1876. w wysokości ośmdziesiąt i sześć (86)%.

Hr. Marszałek. Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda rozprawa zamknięta. Kto jest za przyjęciem tego wniosku, raczy rękę podnieść (większość). Przyjęty.

Sprawozdawca p. Czaykowski (czyta):

Gminie Rzuchowa, powiatu tarnowskiego, na rok 1876 w wysokości ośmdziesiąt i cztery (84)%;

Hr. Marszałek. Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto jest za przyjęciem tego wniosku, raczy rękę podnieść (większość). Przyjęty.

Sprawozdawca p. Czaykowski (czyta):

Gminie Majdan, powiatu drohobyckiego, na rok 1876 w wysokości sześćdziesiąt jeden i pół ($62^1/_2$)%;

Hr. Marszałek. Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto jest za przyjęciem tego wniosku, raczy rękę podnieść (większość). Przyjęty.

Sprawozdawca p. Czaykowski (czyta):

Gminie Bór łodygowski, powiatu bialskiego na rok 1876 w wysokości siedmdziesiąt i sześć (76)%:

Hr. Marszałek. Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto jest za przyjęciem tego wniosku, raczy rękę podnieść (większość). Przyjęty.

Sprawozdawca p. Czaykowski (czyta):

Gminie Bór wilkowski, powiatu bialskiego, na rok 1876 w wysokości siedmdziesiąt i ośm (78)%;

Hr. Marszałek. Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto jest za przyjęciem tego wniosku, raczy rękę podnieść (większość). Przyjęty.

Sprawozdawca p. Czaykowski (czyta):

Gminie Osiek, powiatu bialskiego, na rok 1876, w wysokości dziewięćdziesiąt i trzy (93)%;

Hr. Marszałek. Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt), Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto jest za przyjęciem tego wniosku, raczy rękę podnieść (większość). Przyjęty.

Sprawozdawca p. Czaykowski (czyta):

Gminie Raysko, powiatu bialskiego, na rok 1876, w wysokości pięćdziesiąt i cztery (54)%;

Hr. Marszałek. Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda,

rozprawa zamknięta. Kto jest za przyjęciem tego wniosku, raczy rękę podnieść (większość). Przyjęty.

Sprawozdawca p. Czaykowski (czyta):

Gminie Straconka, powiatu bialskiego, na rok 1876 w wysokości sześćdziesiąt siedm i pół ($67\frac{1}{2}$)%;

Hr. Marszałek. Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto jest za przyjęciem tego wniosku, zechce rękę podnieść (wszyscy). Wniosek ten jest przyjęty.

Sprawozdawca p. Czaykowski (czyta):

Gminie Hecznarowice, powiatu bialskiego, na rok 1876 w wysokości siedmdziesiąt i pięć (75)%.

Hr. Marszałek. Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto jest za przyjęciem tego wniosku, zechce rękę podnieść (wszyscy). Wniosek ten jest przyjęty.

Sprawozdawca p. Czaykowski (czyta):

Gminie Bujaków, powiatu bialskiego, na rok 1876 w wysokości siedmdziesiąt i ośm (78)%.

Hr. Marszałek. Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto jest za przyjęciem tego wniosku zechce rękę podnieść! (wszyscy). Wniosek ten jest przyjęty.

Sprawozdawca p. Czaykowski (czyta):

Gminie Kozy, powiatu bialskiego, w latach 1876, 1877 i 1878 w wysokości dwieście trzydzieści i dwa (232)%.

Hr. Marszałek. Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto jest za przyjęciem tego wniosku, zechce rękę podnieść (większość). Wniosek ten jest przyjęty.

P. Jasiński Józef. Proszę o głos.

Hr. Marszałek. P. Jasiński ma głos.

P. Jasiński. Ponieważ ta uchwała składa się z więcéj ustępów, należy przeto przedsięwziąść trzecie czytanie. Wnoszę więc, aby wysoka Izba przystąpiła do trzeciego czytania bez czytania.

Hr. Marszałek. Kto jest za tém, aby przystąpić do trzeciego czytania, bez czytania, raczy rękę podnieść! (większość). Wniosek przyjęty.

Sprawozdawca p. Czaykowski. Wnoszę, aby wysoka Izba przyjęła tę uchwałę w trzeciém czytaniu.

Hr. Marszałek. Kto przyjmuje tę uchwałę w trzeciém czytaniu, raczy rękę podnieść (większość). Uchwała przyjęta w trzeciém czytaniu.

P. Zastępca komisarza rządowego radca c. k. Namiestnictwa Löbl. Proszę o głos.

Hr. Marszałek. Pan zastępca komisarza rządowego ma głos.

P. zastępca komisarza rządowego radca Löbl. Na ostatniém posiedzeniu wniósł p. Kocyłowski i jego towarzysze następującą interpelacyą (czyta):

„Wydarza się często, że c. k. komisye asenterunkowe popisowych młodzieńców dla skonstatowania mniemanych ułomności cielesnych u tychże bez względu, czy takowe z ich winy pochodzą lub nie, mianowicie, czy takowe nawet od urodzenia są do osoby przywiązane, a zawsze pomimo ich woli wprost z miejsca poboru odsyłają do szpitala, koszta zaś stąd powstałe, odesłani sami za siebie płacić muszą. A że nigdzie w téj mierze litery prawa do patrzyć się nie można, podpisani ośmielają się Wielmożnego Pana komisarza rządowego zapytać:

„na jakiéj podstawie popisowi ulegli obserwacyi, koszta tą obserwacyą bez ich winy spowodowane, szpitalowi zwracać muszą i czy w danym razie nie jest to nadużyciem.“

Otóż mam zaszczyt na tę interpelacyą odpowiedzieć, że komisye asenterunkowe w myśl §. 60 instrukcyi do ustawy wojskowéj nietylko mają prawo, lecz obowiązek odsyłać popisowych do szpitala w pewnych oznaczonych wypadkach, i to bądź dla obserwacyi, bądź też dla ich leczenia. Mianowicie jeżeli popisowy twierdzi, że cierpi epilepsye, a nie udowodni tego w sposób przepisami wskazany, lub gdy utrzymuje, że ma inną wadę lub ułomność, a istnienie to może być sprawdzone tylko zapomocą dłuższéj obserwacyi, natenczas odsyła go się do szpitala wojskowego, jeżeli zaś komisya asenterunkowa uznaje, że ułomność lub wada jest uleczalną bez wszelkich operacyi chirurgicznych w przeciągu 4 miesięcy, natenczas odsyła takiego popisowego do szpitala cywilnego. W obudwóch wypadkach koszta stąd wynikłe winny być pokryte podług ustawy, obowiązującéj w ogóle co do ściągania kosztów leczenia w szpitalach publicznych.

Hr. Marszałek. Przystępujemy do porządku dziennego t. j. do sprawdzenia wyborów. Sprawozdawca p. Pietruski ma głos.

P. Pietruski (czyta z mownicy):

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o wyborze p. Pawła Popiela na posła z okręgu wyborczego większych posiadłości byłego obwodu krakowskiego.

Wysokie Sejmie!

Z powodu śmierci ś. p. Leonarda Wężyka odbył się w Krakowie dnia 23. lutego 1876 wybór uzupełniający posła z ciała wyborczego większych posiadłości byłego obwodu krakowskiego.

Uprawnionych do głosowania w wyżwspomnianym okręgu wyborczym wykazano 281. Brało udział w głosowaniu 81; między tymi 24 przez pełnomocnika.

W liczbie tych ostatnich głosów znajdujemy dwa oddane przez niewłaściwie obranych pełnomocników, trzeci znów jest nieważny, bo wystawione pełnomocnictwo nie nosi podpisów tych wszystkich współwłaścicieli tabularnych, którzy według wykazu wyborczego do wystawienia pełnomocnictwa byli powołani.

Odtrąciwszy te trzy głosy liczba ważnie głosujących zejdzie do 78, z których otrzymał 77, p. Paweł Popiel właściciel Ruszczy, jeden zaś głos padł na p. Maryana Dydyńskiego.

Wobec tego rezultatu wyboru, niemal jednomyślnego, gdy akta wyborcze znajdują się w porządku, wnosi Wydział krajowy:

Wysoki Sejm raczy wybór p. Pawła Popiela na posła z okręgu wyborczego większych posiadłości byłego obwodu Krakowskiego uznać za ważny.

We Lwowie dnia 10. marca 1876.

Hr. Marszałek. Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie żąda? (Nikt.) Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto jest za tém, aby wybór posła Pawła Popiela uznano za ważny, zechce wstać (wszyscy wstają). Wybór ten więc jest za ważny uznany.

P. Pietruski (czyta z mownicy:

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o wyborze posła na Sejm krajowy w okręgu wyborczym gmin wiejskich Limanowa — Skrzydlna.

Wysoki Sejmie!

W skutek utraty mandatu przez Tomasza Gawronka b. posła z okręgu wyborczego gmin wiejskich Limanowa — Skrzydlna, odbył się wybór uzupełniający na posła w Limanowéj dnia 16. lutego b. r.

Wyborców 149; z tych przystąpiło pierwotnie do urny wyborczéj 128 oddając swe głosy jak następuje:

Na p. Starostę Walentego Jaworskiego	60 głosów.
Na p. Tomaszą Chlipułę	38 głosów.
Na p. Józefa Marsa	25 głosów.
Na p. Marcina Knapczyka	2 głosy.
Na ks. Antoniego Kmietowicza	2 głosy.
Na ks. Mikołaja Zagórskiego.	1 głos.

Gdy w skutek tego rozstrzelenia się głosów żaden z kandydatów nie otrzymał absolutnéj większości t. j. 65 głosów przystąpiono w myśl §. 47. Ord. Wyb. do drugiego skrutynium.

Rezultat tegoż był następujący: głosowało 96 a mianowicie otrzymał tym razem p. Walenty Jaworski c. k. Starosta z Limanowéj głosów 94, dwa zaś głosy padły na p. Tomasza Chlipułę.

Wobec tego rezultatu wyboru, gdy p. Jaworski otrzymał tak poważną liczbę głosów, gdy akta wyborcze znajdują się w porządku, z wyjątkiem, iż spotykamy się z 3ma nieważnymi wyborami wyborców (w Łętowéj, w Mszanie górnéj i w Rabie Niżnéj wybrano po jednym wyborcy niewłaściwie, gdyż wybrani nie byli prawyborcami), z których jednak przy drugim wyborze tylko jeden głosował i głosował na p. Chlipułę, gdy i fakt odmowy wyboru wyborców w gminie Olszowie jest wobec prawa nic nie znaczącym, wnosi Wydział krajowy:

Wysoki Sejm raczy uznać za ważny wybór p. Walentego Jaworskiego na posła z okręgu wyborczego gmin wiejskich Limanowa-Skrzydlna.

We Lwowie dnia 10. marca 1876.

Hr. Marszałek. Rozprawa otwarta. Nikt głosu nie ząda? (Nikt). Gdy nikt głosu nie żąda, rozprawa zamknięta. Kto jest za uznaniem wyboru p. Walentego Jaworskiego za ważny, zechce wstać (wszyscy). Wybór ten jest za ważny uznany.

Wzywam tych panów posłów, których wybór obecnie za ważny uznany został, żeby w moje ręce przyrzeczenie złożyli. Pan sekretarz odczyta przyrzeczenie.

P. sekretarz Jasiński Józef (czyta) przyrzeczenie, pp. Popiel Paweł i Jaworski Walenty, po odczytaniu podają hr. Marszałkowi rękę.

Hr. Marszałek. Jest wniosek rządowy. Pan sekretarz go odczyta.

P. sekretarz Jasiński Józef (czyta):

Jaśnie Wielmożny Hrabio!

Na mocy Najwyższego upoważnienia z dnia 24 lutego b. r. i w skutek reskryptu Jego Excelencyi pana Ministra rolnictwa z dnia 1 bieżącego miesiąca l. 2310/112. mam zaszczyt złożyć do laski marszałkowskiej jako wniosek rządowy nowy projekt do ustawy o ochronie własności polnéj.

Przy téj sposobności proszę przyjąć zapewnienie o mojém wysokiém poważaniu.

Lwów dnia 10 marca 1876.

Potocki wł r.

Hr. Marszałek. Wniosek ten będzie traktowany podług regulaminu. Następne poiedzenie odbędzie się we środę dnia 15 b. m.; porządek dzienny jest następujący (czyta):

Porządek dzienny piątego posiedzenia

7 sesyi III peryodu Sejmu galicyjskiego, które się odbędzie we środę 15 marca 1876 o godzinie 11téj przed południem.

1. Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie kierunku budowy drogi krajowéj z Głogowa do Nadbrzezia. Sprawozdawca p. Badeni Władysław.

2. Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie robót wykonanych w gmachu szpitala krajowego we Lwowie, tudzież o kredytach dodatkowych na wykończenie budowy. Sprawozdawca p. Serwatowski.

3. Pierwsze czytanie wniosku p Gniewosza w przedmiocie zmiany ustawy drogowéj.

4. Sprawozdania Wydziału krajowego o przyzwolenie gminie miasta Brzeżan na pobór 60% a gminie Ciężkowiec na pobór 75% dodatku do podatku konsumcyjnego od wina. Sprawozdawca p. Czaykowski.

Jeszcze jest jeden wniosek podany do laski marszałkowskiéj. Pan sekretarz Abrahamowicz go odczyta.

Sekretarz p. Abrahamowicz (czyta):

Wniosek.

Zważywszy, że niegdyś bogate i obfite lasy naszego kraju, stanowiące bogactwo téj ziemi i ważne źródło dochodu, systematycznemu ulegają niszczeniu z powodu luk i braków w obecnie obowiązującéj ustawie lasowéj, a głównie z powodu braku odpowiednich organów, czuwających nad ścisłém przestrzeganiem racyonalnéj gospodarki lasowéj;

zważywszy, że kraj nasz sięga z jednéj strony stepowych przestrzeni, z drugiéj strony ostatnich krańców wegetacyi, ma więc ważne zadanie chronienia od wpływów stepowych, zachowania i pielęgnowania wegetacyi i wilgoci na szczytach naszych gór, a więc zadanie zapobiegania tworzeniu się na górach rumowisk i wysychaniu źródeł;

zważywszy, że te odrębne stosunki geologiczne i stosunki ekonomiczne naszego kraju wymagają rychłéj i stanowczéj ochrony lasów, które jeszcze nie uległy zniszczeniu;

zważywszy, że i c. k. Rząd poznał już grożące niebezpieczeństwo i niezbędną potrzebę spieszenia z pomocą zewsząd zagrożonéj gospodarce lasowéj i w ostatnich czasach żywo zajmował się tą sprawą, zasięgając zdania ludzi fachowych i zwołując ankietę, która obradowała ku końcu r. 1875 i w roku bieżącym;

zważywszy, że w myśl statutu krajowego i ustawy zasadniczéj o reprezentacyi państwa z dnia 21. grudnia 1867 kompetencya Sejmu do uchwalenia ustawy lasowéj nie podlega żadnéj wątpliwości;

zważywszy wreszcie, że odrębne stosunki naszego kraju wymagają ochrony i opieki lasów, zupełnie odmiennéj natury od innych krajów koronnych, a téj ochrony i opieki może użyczyć jedynie ustawodawstwo krajowe, albowiem uwzględni należycie właściwości naszego kraju;

Wysoki Sejm

raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd, żeby wypracował i Sejmowi przedłożył na najbliższéj sesyi projekt nowy ustawy lasowéj na podstawie uchwał krajowéj ankiety, która obradowała na wezwanie c. k. Rządu w końcu roku 1875 i w bieżącym roku.

Co do formalnego traktowania wnosimy, żeby wniosek ten po wydrukowaniu i rozdaniu przeka-

zany został komisyi kultury krajowéj do rozpoznania.

Abrahamowicz,
wnioskodawca.

Gross, Zoll, Paszkowski, Szumańczowski, Baum, G. Romer, Czaykowski, Grocholski Kazimierz, Szeliski, Marceli Madeyski, Męciński, Kuczkowski, Koziebrodzki, Weissmann.

Hr. Marszałek. Wniosek ten będzie traktowany według regulaminu.

Uwiadamiam wysoką Izbę, że komisya drogowa ukonstytuowała się i wybrała przewodniczącym p. Grossa, zastępcą p. Höppena a sekretarzem p. Męcińskiego.

Komisya petycyjną będzie miała zaraz posiedzenie po zamknięciu posiedzenia wysokiéj Izby. Tak samo komisya głodowa; komisya budżetowa będzie miała swoje posiedzenie jutro o godzinie 12téj. Komisya kultury krajowéj i komisya administracyjna dzisiaj o godzinie 6.

Posiedzenie zamknięte.

Z drukarni J. Dobrzańskiego i K. Gromana.